O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT VILOYATI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

“KELISHILDI”	**“TASDIQLAYMAN”**
Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi	________ G‘. Muxamedov
______________________	202__ yil “___” _________
2C2__ yil “___” ___________	

5110900- Pedagogika va psixologiya ta’lim yo‘nalishi negizidagi
5A110902- Pedagogika va psixologiya
magistratura mutaxassisliklariga kirivchilar uchun maxsus

(ixtisoslik) fanlaridan

D A S T U R

Chirchiq- 2021 y.

Annotatsiya

5A110900- Pedagogika va psixologiya magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun 5110902 - Pedagogika va psixologiya ta’lim yo‘nalishining 2018/2019 o‘quv yilida tasdiqlangan o‘quv rejasidagi asosiy fanlar asosida tuzilgan.

Tuzuvchilar:

F.M. Jumanova - TV ChDPI Pedagogika kafedrasi mudiri, p.f.n., dots.

Sh.R. Samarova - TV ChDPI Psixologiyasi kafedrasi mudiri, p.f.n., dots.

O.U. Avlayev - TV ChDPI Psixologiyasi kafedrasi dosenti, p.f.n., dots.

S.R. Mirzayeva - TV ChDPI Psixologiyasi kafedrasi dosenti, p.f.f.d., dots.

Dastur Pedagogika fakultetining 2020 yil 30 dagi № 9 sonli Kengashi yigʻilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

Kirish

Mazkur dastur 2018-2019 oʻquv yilida 5A110900 – Pedagogika va psixologiya mutaxassisligi boʻyicha magistraturaga kiruvchilar uchun kirish sinovlari dasturi, savolnomalari va baholash mezonlarini oʻz ichiga olgan. Dastur, savolnoma va baholashmezonlari oliy ta’limning 5110902 - Pedagogika va psixologiya ta’lim yoʻnalishi Davlat ta’lim standartiga asoslanib tuzildi.

Asosiy qism

“PEDAGOGIKA NAZARIYASI” kursi bo’yicha:

Pedagogika ijtimoiy fan sifatida. Pedagogika fanining ob’ekti, predmeti, maqsad va vazifalari. Pedagogikaning asosiy kategoriyalari. Pedagogik fanlarning tuzilishi. Ilmiy-pedagogik tadqiqot metodlariga tavsif. Shaxs tushunchasi. Shaxs rivojlanishi. Shaxs rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar. Shaxs rivojlanishining yosh davrlari. Yaxlit pedagogik jarayon tushunchasi. Yaxlit pedagogik jarayonnning tarkibiy qismlari. Pedagogik jarayon qonuniyat va tamoyillari. Tarbiya jarayonining mohiyati. Tarbiya jarayonining oʻziga xosliklari. Tarbiya jarayonining qonuniyat va tamoyillari. Jamoa tushunchasi va uning oʻziga xos xususiyatlari. Oʻquvchilar jamoasining rivojlanish darajasi va bosqichlari. Oʻquvchilar jamoasi rivojining asosiy shart-sharoitlari. Tarbiya metodlari, usullari va vositalari tushunchasi. Tarbiya metodlari tsnifi. Tarbiya metodlarini tanlab olish shartlari. Ijtimoiy ongni shakllantirish metodlari. Faoliyatni tashkil etish va ijtimoiy xulq-atvor me’yorlarini shakllantirish. Pedagogik ragʻbatlantirish metodlari va xulq-atvorni tuzatish. Tarbiyada nazorat, oʻz-oʻzini baholash va oʻz-oʻzini nazorat qilish metodlari. Dunyoqarash va uning vazifalari. Oʻquvchilarning ilmiy dunyoqarashini shakllantirishning tarkibiy qismlari. Aqliy tarbiyaning maqsadi va mazmuni. Fikrlash va uning turlari. Fuqarolik tarbiyasining maqsad va vazifalari. Fuqarolik tarbiyasi funksiyalari. Oʻquvchilarga fuqarolik tarbiyasini berish jarayonida Davlat ramzlari (Madhiya, Gerb, Bayroq)dan foydalanish. Vatanparvarlik va baynalmilallik tarbiyasi. Vatanparvarlik va baynalmilallik – fuqarolik tarbiyasi asosi. Huquqiy tarbiya. Yosh avlodning huquqiy madaniyati va ongini shakllantirish – fuqarolik tarbiyasining tarkibiy qismi. Mehnat tarbiyasi maqsad va vazifalari. Sharq mutafakkirlari mehnat tarbiyasi haqida. Mehnat tarbiyasining mazmuni va metodlari. Iqtisodiy tarbiya mehnat tarbiyasining tarkibiy qismi sifatida. Axloqiy tarbiyaning mohiyati va mazmuni. Oʻquvchilarni axloqiy tarbiyalashning shakl, metod va vositalari. Estetik tarbiyaning maqsad va vazifalari. Estetik tarbiyaning mazmuni, shakl va metodlari. Ekologik tarbiyaning mohiyati va mazmuni. Ekologik tarbiyaning shakl va metodlari. Oʻquvchilarda ekologik tarbiyani shakllantirish. Jismoniy tarbiyaning maqsad va vazifalari. Jismoniy tarbiyaning mazmuni, shakl va metodlari. Ta’lim nazariyasi (didaktika) pedagogikaning tarkibiy qismi sifatida. Didaktikaning ob’ekti, predmeti va

funksiyalari. Didaktikaning asosiy kategoriyalari. Ta’lim jarayoni mohiyati. O‘rganish bilish faolligi shakli sifatida. O‘qitish va o‘rganish jarayonlari tavsifi, o‘quv jarayonida ularning o‘zaro bog‘liqligi. Sharq va G‘arb mutafakkirlarining gnoseologik g‘oyalari ta’lim jarayoni asosi sifatida. O‘quvchilarning bilish faoliyati va uning tuzilishi. Ta’lim tamoyillari va qonuniyatlari. Ilmiy-texnik jarayon va ta’lim mazmuni. Ta’lim mazmunini tashkil etish konsepsiyasi. Ta’lim mazmunini belgilovchi me’riy hujjatlar DTS, o‘quv reja, o‘quv dasturi. Darslik va o‘quv qo‘llanmalar. Ta’lim metodlari va usullari tushunchalari. Zamonaviy didaktikada ta’lim metodlari tasnifiga turlicha yondashuvlar. Ta’lim metodlarining funksiyalari. Ta’lim metodlarini tanlab olish shartlari. Ta’lim turlari. Ta’limni tashkil etish tizimi: individual, sinf-dars, ma’ruza-seminar. Darsning turlari va tuzilishi. Ta’limni tashkil etishning yordamchi shakllari. Akademik litsey, kasb-hunar kollejlarida ta’limni tashkil etish shakllari. Ta’lim olganlikni tashxis etishning mohiyati. O‘quv jarayonida nazorat va hisobga olish funksiyalari. Ta’lim olganlikni tashxis etish tamoyillari. O‘quv faoliyati natijalarini hisobga olish turlari, shakllari va metodlari. O‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarni baholash mezonlari.

“PEDAGOGIKA TARIXI” kursi bo’yicha:

Ta’lim-tarbiya va pedagogika tarixini davrlashtirish muammolari. Eng qadimgi davrlardan VII asrgacha ta’lim-tarbiya va pedagogik fikrlar taraqqiyoti. Eng qadimgi yozma manbalarda ta’lim-tarbiya masalalarining yoritilishi. Islom dinining tarqalishi va uning ta’lim-tarbiyaga ta’siri. Musulmon maktablari ba unda ta’lim-tarbiya mazmuni. Diniy kitob-larning tarbiyaviy ahamiyati. Qur’oni Karim – axloqiy-falsafiy ta’limotlar manbai. Hadis ilmining paydo bo’lishi. Muhaddislar (Imom Ismoil al-Buxoriy, Imom Iso at-Termiziy va boshqalar)ning hadis ilmi rivojiga qo’shgan hissasi. IX-XI asrlar – Sharq Uyg’onish davri. Abu Abdulloh Xorazmiyning didaktik qarashlari. Abu Nasr Forobiyning asarlaridagi pedagogik fikrlar. Abu Rayhon Beruniyning ilmiy-pedagogik qarashlari. Abu Ali ibn Sinoning tarbiya va ta’lim haqida. Sharq Uyg’onish davrida ta’limiy-axloqiy fikrlar rivoji. Mahmud Qoshg’ariyning “Devonu lug’otit-turk” asarida ta’lim-tarbiya masalalari. Yusuf Xos Xojibning “Qutadg’u bilik” asari – pandno-ma asar sifatida. Ahmad Yugnakiyning “Hibat ul-haqoyiq” asarida didaktik qarashlar. Kaykovusning “Qobusnoma” asarining tarbiyaviy ahamiyati. Ijtimoiy hayotning ta’lim-tarbiya, maktab va pedagogik fikrlar rivojiga ta’siri. So’fiylik ta’limotining ma’naviy hayotga ta’siri. Movaraunnahrda Amir Temur tomonidan mar-kazlahgan davlat barpo etilishi va uning fan, madaniyat va ma’rifat rivojiga qo’shgan hissasi. Mirzo Ulug’bekning pedagogik g’oyalari va ma’rifatparvarlik xizmatlari. Ulug’bek davrida maktab islohoti. Zahirid-din Muhammad Boburning pedagogik fikrlari. Alisher Navoiyning asarlarida tarbiya va insonparvarlik masalalari. Navoiyning maktab va madrasalar rivojiga qo’shgan hissasi. Navoiyning oqituvchi (mudarris) to’grisidagi fikrlari. Abdurahmon Jomiyning pedagogik qarashlari. Jaloliddin Davoniyning axloqiy qarashlari. “Axloqiy Jaloliy” asarining pedagogik fikrlar rivojidagi o’rni. Buxoro amirligi, Qo’qon va Xiva xonliklarida ta’lim-tarbiya. Maktab va madrasalarda ta’lim mazmuni. Qizlar maktabi va unda ta’lim mazmuni.

Munis Xorazmiyning “Savodi ta’lim” asari – husnihatga doir dastlabki qo’llanma sifatida. Muhammad Sodiq Qoshg’ariyning “Odob as-solihin” asari – yuksak ma’naviy-axloqiy sifatlarni yorituvchi manba. XIX asrning 2-yarmida Turkistonda maktablar tizimi. Chor Rossiyasining ta’lim siyosati. Turkistonda maktablar tizimi. V.P.Nalivkinning ta’lim rivojidagi xizmati. Turkistonda rus maktablarining ochilishi. Yerlik aholi uchun rus-tuzem maktablarining tashkil etilishi. Turkistonda jadidchilik harakati. Yangi usul maktablarining ochilishi. Mah-mudxo’ja Behbudiy, Munavvar Qori, Abdulla Avloniy, Abduqodir Shakuriylarning yangi usul maktablarini tashkil etishdagi ma'rifatparvarlik xizmatlari. Turkiston o’lkasida ta’lim syosati (1917-1924). 1924-1945 yillarda ta’lim va pedagogika fani. 1945-1991 yillarda O’zbekistonda ta’lim tizimi va pedagogika fani rivoji. Mustaqill O’zbekistonda ta’lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar. O’zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, “Ta’lim to’g’risida”gi Qonun va “Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi” – Respublikamizda ta’lim-tarbiyani tashkil etish va kadrlar tayyorlashning huquqiy asosi sifatida. Mustaqqillik yillarida pedagogik fikrlar rivojining asosiy yo’nalishlari. I.A.Karimov asarlarida jamiyat rivojining ma’naviy-axloqiy negizlari va yuksak ma’naviyatli shaxsni shakllantirishga doir kontseptual fikrlarning ifoda etilishi. Qadimgi Sharq, Qadimgi Yunoniston, Qadimgi Rim davlatlarida maktab va tarbiya. Qadimgi Yunoniston faylasuflari tarbiya to’g’risida. Qadimgi Rimda pedagogik g’oyalar rivoji. XII asrda Rossiyada pedagogik adabiyotlarning nshr etilishi. Rus pedagog-olimlarining pedagogik g’oyalari. G’arbiy Yevropada maktab va pedagogik fikrlar. Iogann Genrix Pestalotsiyning didaktika va boshlang’ich ta’lim metodikasiga qo’shgan hissasi. Adolf Distervergning rivojlantiruvchi ta’lim nazariyasi. Ya.A.Komenskiyning pedagogik nazariyasi. XIX asrning oxiri – XX asrda G’arbiy Yevropa, AQSh, Rossiyada reformatorlik pedagogikasi va uning asosiy yo’nalishlari. M.V.Lomonosov va uning rus pedagogikasi va maktablar rivojidagi o’rni. L.N.Tolstoyning pedagogik qarashlari. K.D.Ushinskiy pedagogika fani va tarbiyaning ahamiyati to’grisida. K.D.Ushinskiyning didaktik qarashlari va pedagogik merosi. Jahon mamlakatlari ta’lim tizimi. Iqtisodiy rivojlangan davlatlar ta’lim tizimi. Ta’lim modellari. XX asr jahon ta’lim tizimidagi global tendentsiyalar. Xalqaro loyihalar va ta’lim dasturlari.

“PEDAGOGIK MAHORAT” kursi bo’yicha:

Pedagogik faoliyat va uning o‘ziga xos xu-susiyatlari. “Pedagogik mahorat” tushunchasi. Pedagogik mahoratning tarkibiy qismlari va ularning mohiyati. O‘qituvchining umummadaniy saviyasi va qobiliyati. O‘qituvchi faoliyatining asosiy yo‘nalishlari. Pedagog shaxsining insonparvar yo‘nalganligi. Pedagogik eruditsiya. Pedagogik qobiliyat. Pedagogik madaniyat. Pedagogik texnika. Pedagogik qobiliyatning umumiy tavsifi. Pedagogik qobiliyat turlari. Pedagogik qobiliyatning tayanch, yetakchi va yordamchi xususiyatlari. Pedagogik qobiliyatni shakllantirish yo‘llari. Kommunikatsiya haqida tushuncha. Kommunikatsiya metodlari. O‘qituvchining kommunikativ malakasi. Kommunikativ ta’sir etish yo‘li. O‘qituvchining kommunikativ

madaniyati. O‘qituvchining kommunikativ qobiliyatini rivojlantirish yo‘llari. Pedagogik muloqot haqida tushuncha. Pedagogik muloqotning tuzilishi va metodlari. Pedagogik muloqot uslublari. Muloqot madaniyati. Pedagogik nizo va uning sabablari. Pedagogik nizolarning oldini olish yo‘llari. Takt va pedagogik takt haqida tushuncha. Takt va taktika. Pedagogik taktni qo‘llash shartlari. Pedagogik odob. Pedagogning muomala odobi. Pedagogik texnika haqida tushuncha. Pedagogik texnikaning tarkibiy qismlari. Mimika. Pantomimika. O‘qituvchining pedagogik texnikasini shakllantirish yo‘llari. Nutq haqida tushuncha. Nutqning o‘qituvchi faoliyatidagi o‘rni. Nutq madaniyati haqida tushuncha va uning asosiy elementlari. Nutq texnikasi: nafas olish, tovush, diktsiya, rit-mika. Leksik madaniyat. O‘qituvchining nutq malakasini shakllantirish yo‘llari. O‘qituvchi mehnatini ilmiy tashkil etishning mohiyati. O‘qituvchining kun tartibi va ish o‘rni. Pedagogik mehnatni ilmiy tashkil etish tamoyillari. Pedagogik mehnatni ilmiy tashkil etishning asosiy yo‘nalishlari. O‘z-o‘zini tarbiyalash va o‘z ustida ishlash pedagogik mahoratning asosiy sharti sifatida. Ilg’or pedagogik tajribani o‘rganishda materiallar to‘plash. Ilg’or pedagogik tajribalarni o‘rganish va ularni qo‘llash metodlari.

UMUMIY PSIXOLOGIYA kursi bo’yicha:

Umumiy psixologiya fanining predmeti, vazifalari, metodlari. Shaxsni o‘rganishning metodologik asoslari. Inson va insoniyat haqidagi fan. Psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Psixologiya fanining tamoyillari. Psixologiyaning asosiy metodlari. Psixologiya zamonaviy fanlar tizimida. Ruh va ong haqidagi antik davr va o‘rta asrlardagi qarashlari. Introspektsiya metodi va o‘zini o‘zi kuzatish muammosi. Bixeviorizm xulq-atvor haqidagi fan. Psixikaning rivojlanish tarixi. Psixologiyaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Psixologiyaning sohalari.

Psixologiya tarixi fanining predmeti va metodlari. Psixologiyani rivojlanish borsqichlari. Psixologiyani rivojlanishining asosiy omillari va tamoyillari. Psixologiyani dastlabki va o‘rta asrlarda rivojlanishi. Antik davrning psixologik nazariyalari. O‘rta asrlarda psixologiyaning umumiy tavsifi. V-XI asrlarda yevropa psixologiyasini rivojlanishi. Yangi davrda psixologiyani rivojlanishi va uning birinchi nazariyasi. Psixologiyada ratsionalizm va sensualizm. XVIII-XIX asrlarda psixologiyani rivojlanishi. XVIII asr psixologiyasiga umumiy tavsif. Fransuz va nemis psixologiyasini rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyani yuzaga kelishi va rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyaning klassik nazariyasi. XIX asrning ikkinchi yarmida assotsiativ psixologiyani rivojlanishi. Eksperimental psixologiyani shakllanishi. XIX –XX asrlarda xorijda psixologiyani rivojlanishi. Yangi psixologik maktablarni shakllanishi va rivojlanishi. Strukturalizm. Vyusburg maktabi. Fransuz psixologiya maktabi. XX asrda psixologiyani rivojlanishi. Psixologiyada metodologik inqiroz. Bixeviorizmga umumiy tavsifnoma. Neobixeviorizmni yuzaga kelishi va rivojlanishi. Geshtaltpsixologiyaga umumiy tavsif. Psixoanaliz va uning rivojlanishi. K.Yungning analitik psixologiyasi. Adlerning individual psixologiyasi. XX asrning ikkinchi yarmida yangi yo‘nalishlarni yuzaga kelishi. Gumanistik psixologiyaga

umumiy tavsif. Gumanistik psixologiyaning birinchi nazariyasi. Rodjers va Franklning psixoterapevtik va nazariy konsepsiyasi. Genetik psixologiya. Rossiyada psixologiyani rivojlanishi.

Kasb va professionalizm haqida, kasb haqida umumiy tasavvur, mutaxassis va havaskorlar psixologiya xususida, psixolog kasbini shakllanish tarixi. Malakali psixolog nazariyotchi va amaliyotchi sifatida. Amaliy psixologiya haqida umumiy tasavvur, psixologik yordam, psixologik himoya va psixologik yo‘naltirish, amaliy psixologiyaning asosiy bo‘limlari va tuzilishi, psixoprofilaktik ishlarning muhim vazifalari, psixodiagnostika amaliy psixolog faoliyatining yo‘nalishi sifatida, psixokorreksiya haqida umumiy tushuncha, psixokorreksiyaning metod va usullariga umumiy tavsif, psixologik maslahatning nazariy va metodologik asoslari, psixologik maslahatning metod va turlari, amaliyotchi psixolog ishining shakllari, psixolog ishining individual va guruhiy shakllarining qiyosiy tahlili, psixologik trening amaliyotchi psixologning metodi sifatida. Amaliyotchi psixologning faoliyat sohalari. Xalq ta’limi bo‘g‘inida psixologik xizmatning asosiy muammolari va vazifalari, oilaga psixologik yordam, oilalar bilan psixodiagnostik va psixokorreksion ishlarning o‘ziga xosligi. Amaliyotchi psixolog faoliyatining umumiy masalalari. Amaliyotchi psixolog faoliyati samaradorligini baholash muammosi, amaliyotchi psixolog shaxsiga qo‘yiladigan muhim talablar, amaliyotchi psixolog faoliyatida o‘z-o‘ziga yordam muammosi, amaliyotchi psixolog ijodkor sifatida. Psixologning kasbiy o‘zini o‘zi anglashning axloqiy jihatlari. Psixologiyada etnik muammolarni qayta ko‘rib chiqish darajasi va asosiy variantlari, psixologiyada muhim “’etnik paradoks”, psixologiyaning ilmiy-tadqiqotchilik faoliyatining etnik muammosi, amaliyotchi psixologning “qiziqtiradigan” va asosiy etnik muammolari, psixolog faoliyatining muhim etnik tamoyillari, psixolog faoliyatida umuminsoniy qadriyatlar muammosi, psixolog-amaliyotchining muhim etnik yo‘nalishi.

Psixologiya tarixi fanining predmeti va metodlari. Psixologiyani rivojlanish borsqichlari. Psixologiyani rivojlanishining asosiy omillari va tamoyillari. Psixologiyani dastlabki va o‘rta asrlarda rivojlanishi. Antik davrning psixologik nazariyalari. O‘rta asrlarda psixologiyaning umumiy tavsifi. V-XI asrlarda yevropa psixologiyasini rivojlanishi. Yangi davrda psixologiyani rivojlanishi va uning birinchi nazariyasi. Psixologiyada ratsionalizm va sensualizm. XVIII-XIX asrlarda psixologiyani rivojlanishi. XVIII asr psixologiyasiga umumiy tavsif. Fransuz va nemis psixologiyasini rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyani yuzaga kelishi va rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyaning klassik nazariyasi. XIX asrning ikkinchi yarmida assotsiativ psixologiyani rivojlanishi. Eksperimental psixologiyani shakllanishi. XIX –XX asrlarda xorijda psixologiyani rivojlanishi. Yangi psixologik maktablarni shakllanishi va rivojlanishi. Strukturalizm. Vyusburg maktabi. Fransuz psixologiya maktabi. XX asrda psixologiyani rivojlanishi. Psixologiyada metodologik inqiroz. Bixeviorizmga umumiy tavsifnoma. Neobixeviorizmni yuzaga kelishi va rivojlanishi. Geshtaltpsixologiyaga umumiy tavsif. Psixoanaliz va uning rivojlanishi. K.Yungning analitik psixologiyasi. Adlerning individual psixologiyasi. XX asrning ikkinchi yarmida yangi yo‘nalishlarni yuzaga kelishi. Gumanistik psixologiyaga

umumiy tavsif. Gumanistik psixologiyaning birinchi nazariyasi. Rodjers va Franklning psixoterapevtik va nazariy konsepsiyasi. Genetik psixologiya. Rossiyada psixologiyani rivojlanishi.

Psixika va uning evolyutsiyasi. Psixika haqida tushuncha. Hayvon psixikasining rivojlanishi. Ong va uning taraqqiyoti. Ong haqida tushuncha, inson psixikasini rivojlanishining tarixiy-madaniy kontseptsiyasi. Inson psixikasining rivojlanishi. Inson psixikasining fiziologik asosi. Ongsizlik muammosi. Faoliyatning psixologik tavsifi. Faoliyatning psixologik nazariyalari. Faoliyatning operatsional-texnik jihatlari. Harakatlar fiziologiyasi va faollik fiziologiyasi. Shaxs haqida tushuncha. Shaxs borasida biogenetik va sotsiogenetik nazariya. Shaxs shakllanishi va rivojlanishi. Shaxs nazariyalari.

Diqqatning haqida tushuncha. Diqqat turlari. Diqqat xususiyatlari. Diqqatning rivojlanishi. Sezgi haqida tushuncha. Sezgi turlari. Sezgining xususiyatlari va tavsifi. Sensor adaptatsiya va sezgilarning o‘zaro ta`siri. Sezgining rivojlanishi. Idrokning umumiy tavsifnomasi. Idrokning nerv-fiziologik asosi. Idrok xususiyatlari va turlari. Idrokning individual farqlari va uning rivojlanishi. Idrokda predmet va fon. Fazoni, vaqtni, harakatni idrok qilish. Xotira haqida tushucha va tavsifi. Xotira turlari. Xotira jarayonlari va mexanizmlari. Xotiradagi individual farqlar va rivojlanishi. Xayol haqida tushuncha va uning inson psixik faoliyatidagi roli. Xayol turlari. Xayoliy obrazlarni qayta ishlash mexanizmlari. Xayolning individual farqlar va rivojlanishi. Xayol va ijod. Tafakkur tabiat va uning turlari. Tafakkur shakllari. Tafakkurni o‘rganishga nazariy va empirik yondashuv. Aqliy operatsiyalarning asosiy turlari. Tafakkurning rivojlanishi. Nutq haqida tushuncha. Nutqning fiziologik asoslari. Nutqni o‘rganishga nazariy yondashuv. Nutqning turlari. Nutqning rivojlanishi. Hissiy irodaviy soha psixologiyasi**.** Irodaviy harakatlar haqida tushuncha. Iroda borasidagi psixologik nazariyalar. Irodaviy harakatlarning fiziologik motivatsion asoslari. Irodaviy harakat tuzilishi va rivojlanishi. Hissiyotning umumiy tavsif va uning turlari. Hissiyotning fiziologik asosi va psixologik nazariyalari. Hissiyotning rivojlanishi va inson hayotidagi o‘rni. Shaxs yo‘nalganligi va faoliyat motivi haqida tushuncha. Motivatsiya haqidagi nazariyalar. Motivatsion soha rivojlanishining asosiy qonuniyatlari. Individual psixologiya**.** Qobiliyat haqida tushuncha. Qobiliyat rivojlanishi va individual farqlar. Inson qobiliyatining biologik asoslari. Qobiliyatning rivojlanishi. Temperament haqida tushuncha. Temperament haqidagi ta`limotlarning qisqacha mazmuni. Temperamentga psixologik tavsif va inson faoliyati. Xarakter haqida tushuncha. Xarakterni o‘rganishga nazariy va empirik yondashuv. Xarakterning shakllanishi.

RIVOJLANISH PSIXOLOGIYASI VA PEDAGOGIK – PSIXOLOGIYA kursi бўйича:

Rivojlanish psixologiyasiga kirish, Rivojlanish psixologiyasini shakllanishi, Psixologik maktablarda rivojlanish nazariyalari, Yoshga oid psixologiya fani vazifalari. Shaxsning ontogenezda rivojlanish dinamikasi. Yosh davrlari psixologiyasining fan sifatida shakllanishi P.P.Blonskiy, L.S.Viygotskiy,

S.L.Rubinshteyn, V.Shtern, J.Piaje maktablari. K.Byuler va Anri Vallon nazariyalari. Go‘daklik davri, Ilk bolalik davri, Maktabgacha yosh davri, Kichik maktab yosh davri, O‘smirlik davri, O‘spirinlik davri, Yoshlik davri, Etuklik davri,

Rivojlanish psixologiyasining ilmiy tadqiqot metodlari. Yosh taraqqiyoti dinamikasini o‘rganish metodlari. Tadqiqotning metodologik prinsiplari. Yoshga oid psixologiyada metodlarni qo‘llashning o‘ziga xos xususiyatlari. Metodlar klassifikasiyasi. Taraqqiyotning asosiy masalalari. Yosh inqirozlari. “Inqiroz” tushunchasi. Tug‘ilish davri inqirozi. Bir yosh davridan ikkinchi yosh davriga o‘tish. Yosh inqirozlari davrida xulq-atvor va muomalaning o‘ziga xos xususiyatlari.

Chaqaloqlik davrida psixofiziologik rivojlanishga xos xususiyatlar haqida umumiy tushuncha. Ye. A. Arkinning chaqaloqlik davriga oid tadqiqotlari. Go‘daklik davrida psixik rivojlanishda kattalar bilan emosional muloqotning ahamiyati (emosional deprivasiyaning salbiy oqibatlari). Bir yosh inqirozi haqida. Ilk bolalik davrida psixik rivojlanish xususiyatlari. Ilk bolalik davrida nutqning rivojlanish xususiyatlari. Ilk bolalik davrida o‘z-o‘zini anglashning rivojlanishi va 3 yosh inqirozi haqidagi nazariy bilimlarni tarkib toptirish. Ilk bolalik davrida bolalarda jismoniy rivojlanishning o‘ziga xos xususiyatlari. O‘yin – yetakchi faoliyat sifatida.

Maktabgacha yosh davrida psixofiziologik taraqqiyotning umumiy tavsifi. O‘yin maktabgacha yoshdagi bolaning yetakchi faoliyati sifatida (o‘yin faoliyatining mohiyati, turlari, bilish jarayonlari va shaxs taraqqiyotiga ta’sir ko‘rsatish mexanizmlari, o‘yinchoqning bola psixik rivojlanishiga ta’siri muammosi). J.Piaje fenomenlari haqida tushuncha. Maktabgacha yosh davrida motivasion sohadagi o‘zgarishlar va shaxsning “birinchi tug‘ilishi” (A.N.Leontyev). Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishidagi o‘ziga xos xususiyatlar va anatomik-fiziologik o‘zgarishlar. Motivlarning bo‘ysundirilishi, ahloqIy normalarning qabul qilinishi, hatti-harakatning ichki rejasini shakllantirishi – muvaffaqiyatli o‘qitishning omili sifatida.

O‘smirlik davri inson taraqqiyotidagi tub burilish davri sifatida. O‘smirlik davridagi asosiy fiziologik va neyrogumoral o‘zgarishlar. Akselerasiya va uning o‘ziga xosligi. O‘smirlik davrida kuzatiladigan asosiy psixologik o‘zgarishlar. Pubertat inqirozi. Rivojlanish masalalari. Shaxs kamolotining o‘ziga xos xususiyatlari. Jinsiy o‘xshashlik. Psixik funksiyalarning mukammallashuvi. O‘smirlik davridagi shaxslararo munosabatlar.O‘smirlik davri bo‘yicha chet el nazariyalari. Biogenetik, sosiogenetik, psixogenetik nazariyalar. O‘smirlik davri va ekologik model nazariyasi. O‘smirlik davrida xulq-atvorda kuzatiladigan o‘zgarishlar.O‘smirlik davrida dominant ehtiyojlar, o‘z-o‘zini tasdiqlashga bo‘lgan ehtiyoj. O‘smirlik davrida o‘zini-o‘zi baholash dinamikasi va uni tadqiq etish usullari. Deviant xulq-atvor va uning kelib chiqish sabablari. Biologik manbalari. Oilaviy tarbiyadagi xatoliklar. O‘smirning emosional xususiyatlari. Kommunikativ komponent. O‘smirlik davrida ijtimoiylashuv jarayoning o‘ziga xosligi.

Rivojlanish masalalari. Psixik jarayonlarning o‘ziga xos xususiyatlari. Dunyoqarashning kamol topishi. Kasbga yo‘naltirish va hayotiy istiqbol. Kasb tanlash nazariyalari (Ginzberg, golland). Jinsiy rollar omili va kasb tanlash. Kasbga

layoqatlilik va alohida qobiliyatlar. Yetuklik davrining tabaqalanishi. Erta yetuklik, o‘rta yetuklik va kechki yetuklik davrlari. Biologik yosh, ijtimoiy yosh va psixologik yosh tushunchalariga ta’rif. Yetuklik davrida yuz beradigan asosiy fiziologik o‘zgarishlar.Yetuklik davrida aqliy rivojlanish masalalari.Ijtimoiy vaziyatning o‘ziga xosligi. Yetuklik davrida tafakkurning bir maromliligi. Yetuklik davrida qadriyatlar sistema va undagi o‘rin almashinishlar. Motivasiya inqirozi. Ijtimoiy mavqye muammosi. Keksayish va keksalik, Pedagogik psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari, Ta`lim psixologiyasi, Tarbiya psixologiyasi, O‘qituvchi psixologiyasi.

Psixologik xizmatni tashkil etishning umumiy mezonlari, Ta’lim sohasidagi psixologning burchi va majburiyatlari, Psixologik xizmat haqida nizom, Ta'Iim sohasidagi psixolog faoliyatining me'yoriy hujjatlari, Psixologik xizmat mahsuldorligining sharoitlari, Psixologik xizmatning maqsadi, vazifalari va xuquqiy asoslari. Amaliyotchi psixolog – mutaxassis sifatida. Psixologik xizmatni takomillashtirish muammolari, xususan bolalar huquqlari, salomatligi muxofazasi, ijtimoiy himoyasi va moslashuvi, psixologlarning malaka oshirishlari, attestatsiyadan o‘tkazilishi, psixologlar amaliyotda qo‘llashlari uchun o‘quvchilarni psixologikpedagogik tashxisdan o‘tkazish metodikalari (anketalar, testlar, so‘rovnomalar). Psixologik ma’rifat va tashviqot. Ta’lim sohasidagi psixologning burchi va majburiyatlari, psixologning axloqiy tamoyillari. Ta’lim sohasida psixolog faoliyatining huquqiy asoslari. Amaliyotchi psixologning axloqiy kasbiy faoliyati. Psixologning amaliy psixologik xizmat vakili sifatidagi kasbiy shakllanishi asosida yotuvchi asosiy tamoyillar.

Ta’lim sohasidagi psixolog faoliyatining me’yoriy hujjatlari. Amaliy psixolog faoliyatining asosiy ko‘rinishlari. Psixologik tashviqot, psixologik profilaktika, Psixologik konsilium. Psixologik maslahat, uning turlari. Psixodiagnostika. Psixokorreksion ishni amalga oshirishga qo‘yiladigan talablar. Psixologik xizmatning asosiy vazifalari.

Ta’limdagi psixologik xizmat davomida ta’lim va tarbiyaning sifatini oshirish. Ta’lim tizimining boshqaruv tuzilmasi. Ta’lim tarbiya jarayonida bolalarga individual yondashuv. Bolaning rivojlanishi uchun qulay psixologik iqlim yaratish ham psixologik xizmat mahsuldorligining omillaridan biridir. Muloqot o‘smirlar tomonidan muhim jarayon sifatida qabul qilinadi, bu haqida ular muloqot shakllariga e’tibor berishni, kattalar va tengdoshlari bilan o‘zaro munosabatlarini tahlil qilishlarini, ularni tushunishga urinishlar.

Ilmiy va ilmiy-texnik faoliyatni rag’batlantirish, ilmiy-tadqiqotchilik kompetentligi, ilmiy manbaalarni tahlil qilish metodlari: ilmiy bilish metodlari; induksiya, deduksiya, analogiya; pedagogik kompetentlik, ya’ni ta’lim-tarbiya jarayonida qo‘llaniladigan o‘qitish shakllari, metodlari hamda vositalari; ta’lim mazmuni, metodlari, vositalari va shakllarining uzviyligini ta’minlashni bilish, mashg‘ulot olib boriladigan fanning maqsadi, vazifalari, predmeti va ob’ekti, fanning ishlab chiqarishdagi o‘rni va ahamiyati; fan taraqqiyotining

axborotkommunikatsiya texnologiyalariga bog‘liqligi; foydalaniladigan asosiy darsliklar, o‘quv qo‘llanmalar va elektron adabiyotlar; fan mazmunini ishlab chiqishda o‘quv rejasidagi boshqa fanlar bilan gorizontal va vertikal uzviylikning ta’minlanishini baholash; fanning istiqboldagi taraqqiy etishi muammolari va ularning yechimlari haqida bilim va layoqatga egalik.

5110900- Pedagogika va psixologiya ta’lim yo‘nalishi negizidagi 5A110902- Pedagogika va psixologiya magistratura mutaxassisliklariga kirivchilar uchun maxsus (ixtisoslik) fanlaridan kirish imtihoni yozma ishlarini o`tkazish tartibi va baholash mezoni

Ixtisoslik fanlari bo`yicha magistraturaga kirish imtihoni “Yozma ishi” ko`p variantli usulda o`tkaziladi. Har bir variantda beshtadan savol aks ettiriladi.

“Yozma ish” variantlarining birinchi savoli “Pedagogika nazariyasi”, ikkinchi savoli “Pedagogika tarixi”, uchinchi savoli “Pedagogik mahorat”, to`rtinchi savoli “Umumiy psixologiyai”, beshinchi savoli esa “Rivojlanish psixologiyasi va pedagogik – psixologiya” fanidan bo`lib, har bir savol 20 balli tizim asosida baholanadi.

Yozma ishni o‘tkazish uchun uch (akademik) soat vaqt beriladi.

Ixtisoslik fanlaridan magistratura kirish imtihoni yozma ishidagi har bir savoldan talabalar bilimi quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to‘g‘ri va to‘liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to‘g‘ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **17–20 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga to‘g‘ri javob yozilsa, savolning mazmuni to‘liq yoritilgan bo‘lsa, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **14– 16 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga to‘g‘ri javob yozilsa, biroq berilgan savolning mazmuni to‘liq yoritilmagan bo‘lsa, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **11–13 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga javob noto‘g‘ri yoki yuzaki javob yozilsa, qo‘yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **0 - 10 ball** oralig‘ida baholanadi.

ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo‘yicha umumiy o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **0 dan 100 balgacha** baholanadi (86-100 ball – a’lo, 71-85 ball – yaxshi, 55-70 ball – qoniqarli, 0-54 ball – qoniqarsiz).

ESLATMA: Kirish imtihoni jarayonida qo`yilgan bahodan norozi bo`lgan abiturientlar yakuniy davlat attestatsiyasi baholari e`lon qilingan kundan e`tiboran 24 soat muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Imtihon komissiyasi va talaba o`rtasida baholash ballari bo`yicha yuzaga kelishi mumkin bo`lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko`rib chiqiladi hamda qabul komissiyasi raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

Foydalanilgan asosiy darslik va o'quv qo'llanmalar

Rahbariy adabiyotlar

1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz – Toshkent.; O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
2. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarni ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent.; O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
3. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda parpo etamiz. – Toshkent.; O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
4. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent.; O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil

Asosiy adabiyotlar ro'yxati

1. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T.: SANO-STANDART, 2017.
2. Ro'ziyeva D.I., Tolipov O'.Q. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: INNOVATSIYA-ZIYO, 2019.
3. Xodjayev B.X., Choriyev A., Saliyeva Z.T. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi. Darslik. – T.: IQTISODIYOT DUNYOSI, 2018.
4. Mutalipova M.J., Xodjayev B.X. Qiyosiy pedagogika. Darslik. – T.: TDPU, 2015.
5. Yuzlikayeva E., Madyarova S., Yanbarisova E., Morxova I. Teoriya i praktika obshey pedagogiki. Uchebnik. – T.: TGPU, 2014.
6. Kaldibekova A.S. Jalpi pedagogika teoriyasi jəne praktikasi. I. Pedagogika teoriyasi. – T.: TDPU, 2013.
7. Pedagogika / Nopedagogik oliy ta'lim muassasalari uchun darslik. U.Inoyatov, N.Muslimov, D.Ro'zieva, M.Usmonboeva. – T.: TDPU, 2013.
8. Yuzlikayeva E., Axmedova M., Qurbonova G., Sh.Tashmetova. Umumiy pedagogika. Darslik. – T.: TDPU, 2012.
9. Pedagogika. // M.Toxtaxodjaevaning umumiy tahriri ostida. Darslik. – T.: O`zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.
10. Slastenin V.A., Isayev I.F., Shiyanov YE.N. Obshaya pedagogika. – M.: VLADOS, 2003.
11. Podlasiy I.P. Pedagogika. Noviy kurs: Uchebnik dlya stud. ped. vuzov: V 2 kn. – M.: Gumanit. izd. sentr VLADOS, 2006.
12. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O'qituvchi, 1996.
13. Hashimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi. – T.: O`zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2005.
14. Xalikov A.A. Pedagogik mahorat. Darslik. – Toshkent, Iqtisod moliya, 2012.
15. Yakusheva S.D. Osnovi pedagogicheskogo masterstva. Uchebnik. – Moskva.: Akademiya, 2012.
16. Karimova V. M. «Psixologiya» T.Sharq 2002y.
17. G'oziyev E. G'. «Umumiy psixologiya» 1-2 tom. Toshkent-2002y.

18.Ivanov P.I., Zufarova M. «Umumiy psixologiya» T.: O‘zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2008 yil
19.Xaydarov F.I., Xalilova N.I. «Umumiy psixologiya» T.: Fan va texnologiyalar 2010 yil
20.Klimov YE.A. «Obshaya psixologiya». Rech, Moskva-2001
21.Shtern A.S. «Vvedeniye v psixologiyu» M.: Akademiya Spb 2002.
22.David G. Mers “Psychology”. NY, 2010. WORTH PUBLISHERS 118p.
23.Abramova.G.S. «Vozrastnaya psixologiya»: Uchebnoye posobiye dlya studentov vuzov.-M., “Izd-vo” 2001.- 621s.
24.Krisko V.G. «Psixologiya i pedagogika» M.: Xarvest – AST 2000.
25.Zimnyay.I.A «Pedagogicheskaya psixologiya»: Uchebnik dlya vuzov. –M., “Izd-vo” 2002.-384s.
26.Rean A.A., BordovskaY.N, Rozum.S «Psixologiya i pedagogika» SPb.: Piter 2007.
27.YE.YE.Sapogova Psixologiya razvitiya cheloveka Aspekt Press 2005 g

Qo‘shimcha adabiyotlar ro‘yxati

1. Omonov N.T., Madyarova S.A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: Iqtisod–moliya, 2009.
2. Mahmudov N. M. O‘qituvchi nutq madaniyati. Darslik. – Toshkent, O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2007.
3. Azizxodjayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: “Fan va texnologiyalar” nashriyoti, 2006.
4. Ochilov M., Ochilova N. O‘qituvchi odobi. Saylanma. –T.: O‘qituvchi,1997.
5. Alex Moore. Teaching and Learning: Pedagogy, Curriculum and Culture. USA, 2012 Routledge.
6. Neil Selwyn. Education and Technology: Key Issues and Debates. Australia, 2011 Continuum.
7. Heather Fry, Steve Ketteridge, Stephanie Marshall. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education. USA, 2009 Routledge.
8. Xasanboev J, To‘rakulov X., Xaydarov M., Hasanboeva O. Pedagogika fanidan izohli lug‘at. – T.: Fan va texnologiya, 2008.
9. Kaldibekova A.S. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyotidan laboratoriya mashg‘ulotlari. – T.: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2013.
10. Niyozov G`., Axmedova M. Pedagogika tarixidan seminar mashg`ulotlari. – T.: NOSHIR, 2011.
11. Nishonova S. Komil inson tarbiyasi. – T.: Istiqlol, 2003.
12. Ma’naviyat yulduzlari (Markaziy Osiyolik mashhur siymolar, allomalar, adiblar). - T.: A.Qodiriy nomidagi Xalq merosi nashriyoti, 1999.
13. Kagan,S. Sooperative learning. 2nd ed. San Clemente, CA:Kagan Publishing, 1994.

14.Hartlej I. Stratedies from Programmed Instrukctionanal Technologj.- London, 2006, 179 r.
15.Heckhausen H. Motivation und Handeln. Berlin: Springer, 2011 – 244 p.
16.Andreyev V.I. Pedagogika tvorcheskogo samorazvitiY. – Kazan: KGU, 1996.
17.Andreyev V.I. Pedagogika: Uchebniy kurs dlya tvorcheskogo samorazvitiY. 2-ye izd. Kazan: Sentr informatsionnix texnologiy, 2003. – 608 s.
18.Derkach A.A. AkmeologiY. – M.: RAGS, 2004.
19.Kodjaspirova G.M., Kodjaspirov A.Y. Pedagogicheskiy slovar. – M.: Akademiya, 2003.
20.Ilin YE.P. Psixologiya tvorchestva, kreativnosti, odarennosti. SPb.: Piter, 2009.
21.Pedagogicheskiy ensiklopedicheskiy slovar. – M.: Bolshaya Rossiyskaya ensiklopediya, 2002.
22.Pedagogika: Bolshaya sovremennaya ensiklopediya / Sost. YE.S.Rapatsevich.– Minsk: «Sovremennoye slovo», 2005.
23.Chernyavskaya A.P. Pedagogicheskoye masterstvo: Ucheb. posobiye.- Yaroslavl, YAGPU, 1997.
24.Rogov YE.I. Lichnost uchitelya: teoriya i praktika. –Rostov-na-Donu. – Feniks. –1996.
25.Davletshin M.G. «Umumiy psixologiya» T.: TDPU 2002
26.Klimov YE.A «Psixologiya» Spb.: Rech 2000.
27. Shakirova G.M. “Obshaya psixologiya” T.: TGPU 2000.
28.Psychology as the Behaviorist Views it John B. Watson (1913) First published in Psychological Review, 20, 158-177
29.Michael W. Eysenck, Mark T. Keane Cognitive psychology. Psychology press USA, 2005 130 bet
30.J. A. Groegerd, Memory and Remembering (1997)
31.Ilin YE. Psixologiya individualnix razlichiy. M. 2003 g.
32.Kloninger S. Teoriya lichnosti: poznaniye cheloveka. -SPb.: Piter. 2003. -720 s.
33.Andreyev O.A. Treniruem svoye vnimaniye /Seriya «psixologicheskiy praktikum». -Rostov n/D: «Feniks», 2004.-232 s.
34.Andreyev O.A. Treniruem svoyu pamyat/ Seriya «psixologicheskiy praktikum». -Rostov n/D: «Feniks», 2004.-224 s.
35.Krilov A.A., Manicheva S.A. Praktikum po obshey, eksperimentalnoy i prikladnoy psixologii.-Spb.: Piter, 2005.-550 s.
36.Fayzullayev A. Motivatsionnaya samoregulyatsiya lichnosti. Tashkent, 1987.
37.Xrestomatiya po vnimaniyu/ Pod red. A. N. Leonteva, A. A. Puzireya, V. Y. Romanova. M.: Piter, 2004.
38.Martinskovoy T.D. “Detskaya prakticheskaya psixologiya” Pod.red.-M., “Izd-vo” 2000.-255s.
39.Peters V.A, “Pedagogicheskaya psixologiya (v voprosax i otvetax)” M.

“Izd-vo” 2000.
40.XrestomatiY., “Psixologiya zrelosti” M. Samara. Gumanitarniy nauk, 2003.

Internet saytlari

41.18. www. tdpu. uz
42.19. www. pedagog. uz
43.20. www. Ziyonet. uz
44.21. www. edu. uz
45.22. tdpu-INTERNET. Ped
46.23. www. nutq. intal. Uz